

НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядаються та аналізуються інформаційні технології, створені науковцями для удосконалення шляхів та методів навчання словникового складу англійської мови як іноземної з метою покращення вивчення англійської мови, надання доступу до різноманітних автентичних матеріалів, що відповідають найважливішим проблемам розвитку методики навчання англійської мови в міжнародній освіті та потребам людства. Автор статті надає опис існуючих Інтернет-інструментів, ресурсів та програмного забезпечення у викладанні мов, характеризує доцільність їх використання для вирішення дидактичних завдань уроку в навчанні лексики англійської мови як іноземної.

Ключові слова: інформаційні технології; навчання англійської як іноземної; Інтернет-інструменти; ресурси; програмне забезпечення.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Своєрідна технологічна революція, швидко розвиваючи комп'ютери, програмне забезпечення та інтернет-інструменти, пройшла інноваційний крок від Веб 1 до Веб 2 технологій зумовлюючи можливості їх активного використання у навчанні іноземних мов. На сьогодні уже доведено науковцями, що інформаційні технології створюють необхідні умови для активізації пізнавальної та мовленнєвої діяльності кожного студента, дають можливість здійснювати диференційований та індивідуальний підходи у виборі матеріалу та в темпах роботи окремих студентів для формування іншомовних комунікативних навичок і вмій [1; 2; 3; 4; 6; 8]. Проте, не зважаючи на доведену користь використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов, не всі вчителі і викладачі використовують їх у своїй практиці у достатньому обсязі. Оскільки, по-перше, часто в аудиторіях відсутні новітні засоби їх використання чи Інтернет, деякі технології потребують час і попередні підготовчі вправлення у використанні, по-друге, це недостатня обізнаність викладачів з існуючими уже ресурсами, Інтернет-інструментами та програмним забезпеченням у викладанні мов із-за низької поінформованості та відсутності однієї бази даних під патронатом Міністерства освіти і науки України, на зразок австралійського, американського чи британського веб-сервісів, де педагогічні працівники могли б знайти посилання на необхідні ресурси, прочитати їх характеристику і мету призначення не витрачаючи час на багатогодинні пошуки потрібного матеріалу. Адаже, всі говорять про користь використання технологій у навчанні, а про складність пошуку необхідних, цікавих і ефективних технологій в Інтернеті, кількість яких до того ж швидко зростає, мало хто говорить, а це знижує зацікавленість викладачів у їх використанні. Необхідно взяти до уваги і той факт, що навчальні можливості студентів перевищують навчальні можливості біль-

шості викладачів в опануванні технологій, що різко змінює баланс навчання, вимагає більш ґрунтовної підготовки викладача до використання технологій у навчальному процесі. На сьогодні у викладачів існує потреба у таких технологіях, які б надавали матеріали, що постійно оновлюються, пов'язані з сучасним життям, для студентів з різним рівнем знань, з різних видів мовленнєвої діяльності, методичні розробки, запропоновані науковцями та вчителями-практиками, технології, які здатні замінити швидко старіючі підручники, підвищити мотивацію і зацікавленість студентів у навчанні. З метою запозичення світового досвіду та запровадження сучасних досягнень в навчанні англійської мови в систему освіти України в статті розглядаються та аналізуються інформаційні технології, створені американськими науковцями для удосконалення шляхів та методів навчання англійської мови як іноземної.

Постановка завдань. Завданнями даної статті є описати існуючі інформаційні технології й охарактеризувати доцільність їх використання для вирішення дидактичних завдань уроку в навчанні лексики англійської мови як іноземної.

Аналіз досліджень і публікацій у досліджуваній області. Вивченню проблем використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов у вищих і середніх навчальних закладах присвячені праці таких українських учених як О. М. Гавриленко, А. М. Гуржій, О. Ю. Коваленко, Л. І. Морська, Е. Л. Носенко, І.С. Юцевич та ін. Серед зарубіжних фахівців цю тему вивчали Р. Годвін-Джонс, В. Джеймс, Г. Кеслер, Е. Котос, Є.С. Полат, С. Томас, Н. М. Удіна, В. Хегелгеймер, К. Чапел, Д. Чун та інші. Проте, здійснені дослідження не висчерпують усіх аспектів проблем використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов. Постійне оновлення комп'ютерних технологій, швидкий розвиток науково-технічного прогресу вимагає відповідної модернізації навчального процесу, пошукової діяльності

щодо використання прогресивних інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш потужним джерелом різноманітних мультимедійних технологій і ресурсів є веб сайт «Learning English» (Вивчення англійської мови <https://learningenglish.voanews.com/z/4729>), що належить американській міжнародній громадській радіокомпанії «Voice of America» (Голос Америки) зі штаб-квартирою у Вашингтоні. Сайт почав своє існування у 1959 році під назвою «Special English» («Особлива англійська мова»), проте у 2014 році його зміст був розширений, включено більше англійських навчальних матеріалів і служба стала відома як «Learning English». На цьому веб сайті публікуються світові новини бізнесу, науки, культури, повсякденного життя та інші теми, що дозволяють вивчати англійську мову цікавим нетрадиційним способом. Користувачі сайту можуть покращити знання граматики англійської мови, збагатити свій словниковий запас, удосконалити навички спілкування з різних тем.

Словниковий склад є найважливішим аспектом мови, яким студенти повинні оволодіти, оскільки він дійсно відіграє найважливішу роль у передачі змісту думок та висловлювань. У той же час, процес навчання словникового запасу традиційно був одним з малодосліджених областей мовної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Технології і словниковий склад мови мають багато важливих зв'язків сьогодні. По-перше, технології надають студентам доступ до різних способів вивчення лексичного запасу англійської мови. По-друге, викладачі також можуть знайти багато ресурсів в Інтернеті, щоб допомогти своїм підопічним вивчити словниковий склад англійської мови. Наразі пропоную розглянути які технології використовують освітяни Сполучених Штатів в навчанні вокабуляру англійської як іноземної і які викладачі України також можуть використовувати у своїй професійній діяльності. На веб сайті «Learning English» <https://learningenglish.voanews.com/z/3620> існує розділ під назвою «Слова з новин». У цьому розділі автори сайту у відео новинах виділяють слова, які можуть викликати труднощі у студентів, і створюють маленькі міні-уроки до кожного з цих слів. Для прикладу розглянемо декілька відео новин, в яких вивчаються слова, що для студентів можуть бути незрозумілими і складними для запам'ятовування. В одному з відеороликів розповідається про біженку з Косово по імені Земі Шабію, яка прибула до Сполучених Штатів 18 років тому і працювала в адміністрації багатоквартирного будинку для біженців, співчуваючи і допомагаючи знедоленим людям (<https://learningenglish.voanews.com/a/news-words-empathy/3938106.html>). На відео у титрах виділяється слово, яке більшості студентів 1–2 курсів є невідомим, це слово «empathy» («співчуття»). У цьому відео студентам надається можливість візуалізувати невідоме слово, прочитати його в контексті, а також сприйняти на слух під час прослуховування новин. Крім того студенти можуть прослухати тлумачення значення незнайомого їм слова англійською мовою.

Іншим прикладом є новини про боротьбу між сирійськими урядовими військами та повстанцями за контроль над містом Алеппо і про звинувачення уряду президента Сирії Асада у використанні хімічної зброї проти мирних жителів (<https://learningenglish.voanews.com/a/3522699.html>). Незнайомим для студентів у цьому відео є слово «allegations» (звинувачення). Диктор пояснює його значення та наводить приклад синоніма цього слова «accusation». Слід зазначити, що оновлення новин відбувається щотижня, у них розповідається про останні події сучасного життя, отже, цей ресурс може бути використаний викладачами на кожному занятті у якості розминки з метою активізації лексичного запасу студентів. Крім того на сайті існують розділи «Новини США» (<https://learningenglish.voanews.com/z/958>), «Новини світу» (<https://learningenglish.voanews.com/z/957>), «В дійсності» (<https://learningenglish.voanews.com/z/3521>), на яких щодня з'являється нова інформація, і, де крім відео новин, пропонується ще й окремо звуковий файл для скачування, скрипти звукового файлу, список нових лексичних одиниць та перелік схожих за темою відео новин.

У розділі «English In a Minute» («Англійська мова за хвилину» <https://learningenglish.voanews.com/z/3619>) вивчаються значення ідіом та сталих словосполучень шляхом їх тлумачення та вживання у контексті. Наприклад у відеоролику «Off the Grid» («Без зручностей» <https://learningenglish.voanews.com/a/4040127.html>) спочатку пояснюється значення слова «a grid» (решітка, сітка, шкала), а потім надається тлумачення словосполучення «off the grid».

Зручним і корисним у вивченні лексики є програма «Lingo» (<http://lingo.com>). Її використовують під час читання. Цей інструмент дозволяє студентам завантажувати текст, який вони читають, у програму «Lingo» і вона стає словником і може перекладати будь-яке слово з тексту, на якому зупиниться курсор, надавати тлумачення цього слова, складати списки слів, що вивчалися, для повторного перегляду студентами. Якщо студент читає будь-який вебсайт англійською мовою, він може приєднати програму «Lingo» до цієї сторінки і користуватися нею у такому ж зручному індивідуальному режимі. Програма «Lingo» значно полегшує роботу з текстом, пришвидшує пошук значення нових слів, складає списки переведених лексичних одиниць для самостійної роботи студента та створює вправи з новими словами з метою їх запам'ятовування.

Іншим інструментом для вивчення лексичного матеріалу є корпус сучасної американської англійської мови (<http://corpus.byu.edu/coca/>). Він представляє собою електронну сукупність текстів різних жанрів створену у 2000–2003 роках корпусним лінгвістом Марком Девісом на основі текстів журналу «Time», опублікованих з 1923 року, та включає близько 520 млн. слів. За допомогою цього інструменту можна дослідити і охарактеризувати будь-яке слово, знайти приклади його вживання у різних словосполученнях, порівняти його з іншими словами, визначити частоту вживання, значення у різних словосполученнях і т. д.

Перевірка правопису лексичних одиниць є ще одним надзвичайно важливим інструментом у вивченні

словникового складу мови. Більшість програм обробки текстів, наприклад Майкрософт Ворд, та багато програм в Інтернеті у режимі редагування мають функцію перевірки правопису тексту, яка надає студентам можливість побачити свої помилки у написаних словах, пунктуації, граматиці. Робота над помилками, навчання правопису є ще одним аспектом вивчення словникового складу мови.

Соціальні медіа-додатки, такі як Facebook, Youtube, Instagram, Twitter, Tumbler, Skype, WeChat, Google+ та ін, стали дуже популярними у багатьох частинах світу. Ці ресурси також можна використовувати для вивчення словника англійської мови. Наприклад, організувати співпрацю зі студентами інших країн, створити закриті групи у соціальних мережах, в межах яких піднімати питання для обговорення проблем з тем, що вивчаються на заняттях, організувати паралельне із закордонними навчальними закладами об'єднане викладання дисциплін за допомогою блогів, організувати міжнародні проекти в позакласний час, обмін відеороликами, створеними студентами, з тем, що вивчаються. Під час такого способу вивчення словникового складу мови працює мимовільна пам'ять, яка є більш довготривалою, а головне, значно підвищується мотивація вивчення іноземної мови, що є рушійною силою у цьому процесі.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Для ефективного упровадження описаних вище технологій необхідно оптимізувати реалізацію державних програм, спрямованих на інформатизацію і комп'ютеризацію навчального процесу, створити базу даних існуючих уже ресурсів, Інтернет-інструментів та програмного забезпечення у викладанні англійської мови. Необхідно створити програми розвитку вчителів і викладачів із застосування сучасних інформаційних технологій, їх конструктивного аналізу, диференційованого підходу до вибору найбільш ефективних і результативних у викладанні англійської мови як іноземної, формування інформаційної культури учасників навчального процесу, розширення співпраці між вищими навчальними закладами як України, так із закордонними. Перспективу подальшого дослідження вбачаю також у створенні таких технологій, які допоможуть студентам у вивченні мови на особистому психологічному та ментальному рівні, наприклад удосконалення способів і шляхів запам'ятовування лексики, подолання психологічних перешкод, усвідомлення граматичних явищ та розуміння прочитаного і прослуханого, сприймання мовлення співбесідника на слух та швидке реагування, наближених до умов реального спілкування.

Список використаних джерел

1. Власенко А. Становлення майбутнього вчителя іноземної мови відповідно до вимог сучасності / Проблеми підготовки сучасного вчителя № 9 (Ч. 1), 2014. – С. 22–26.
2. Гавриленко О. М. Технологія формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційно-комунікаційних технологій / Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. №2 (16). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ime.edu.ua.net/em.html>.
3. Гавриленко О. М. Готовність майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності / О. М. Гавриленко // Наукові записки. – Випуск 87. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – 200 с.
4. Гуржій А. М. Про проблеми наступності навчання інформаційних технологій у школі й вищому педагогічному навчальному закладі / А. М. Гуржій, Л. А. Карташова // Інформаційні технології в освіті України : Збірник наукових праць. Випуск 15. – Херсон : ХДУ, 2013. – С. 11–19.
5. Зубенко Т. В. Організаційно педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до реалізації комунікативного підходу в навчанні іноземної мови учнів початкової школи: дис. ... канд. Пед. Наук : 13.00.04 – теорія та методика проф. освіти / Т. В. Зубенко ; Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2009. – 254 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://93.183.203.244:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/758/dis_Zubenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Коваленко О. Ю. Підвищення якості навчання іноземним мовам у вищому навчальному закладі за допомогою мультимедійних засобів у процесі підготовки майбутніх економістів / Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. – 2015. – Випуск 3. – С. 114–118.
7. Коломінова О. О., Роман С. В. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі/ О. О. Коломінова, С. В. Роман//Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 40–47.
8. Морська Л. І. Реалізація системи підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій / Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: педагогічні та психологічні науки. – № 2(67) – 2013. – С. 167–179.
9. Удина Н. Н. Коллаборативное письмо в электронной среде обучения иностранному языку / Информационно-коммуникационные технологии в лингвистике, лингводидактике и межкультурной коммуникации / VI Международная научно-практическая конференция. Под редакцией А. Л. Назаренко. 2014 Издательство: ООО «Издательский дом КДУ» (Москва). – С. 314–320. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://elibrary.ru/item.asp?id=23234934>.
10. Юцевич І. С. Проблема готовності майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у процесі фахової підготовки. / Методична підготовка майбутнього вчителя. – 2017. – С. 327–331.
11. Australian Institute For Teaching and School Leadership webservice «Explore all our tools and resources» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.aitsl.edu.au/tools-resources?type=6de38691-b1e8-6477-b58f-ff00006709da>.
12. Chapelle, C., Voss, E (2016). 20 years of technology and language assessment. English Publications. 139. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lib.dr.iastate.edu/engl_pubs/139.
13. Chapelle, C. (2013). Computer-Assisted Language Learning Effectiveness Research. English Publications. 209. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lib.dr.iastate.edu/engl_pubs/209.
14. Chun, D.M. (2016). The role of technology in SLA research. Language Learning & Technology, 20 (2), pp. 98–115. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lt.msu.edu/issues/june2016/chun.pdf>.

15. Chun, D. M., Kern, R., & Smith, B. (2016). Technology in language use, language teaching, and language learning. *Modern Language Journal*, 100(1), pp. 64–80.
16. Cotos, E. (2015). «Automated Writing Analysis for writing pedagogy: From healthy tension to tangible prospects». *English Publications*. 63. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lib.dr.iastate.edu/engl_pubs/63.
17. FHI 360, nonprofit human development organization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.fhi360.org/about-us>.
18. Godwin-Jones, R. (2009). Focusing on form: Tools and strategies. *Language Learning & Technology*, 13(1), 5-12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://llt.msu.edu/vol13num1/emerging.pdf>.
19. Gugin, D. (2014). A Paragraph-First Approach to the Teaching of Academic Writing. *English Teaching Forum* 52(3). 24-29.
20. James W. Porcaro, (2003) Teaching English for Science and Technology: An Approach for Reading with Engineering. *English Teaching Forum*, 2, 32–39.
21. Kessler, G., Bikowski, D., & Boggs, J. (2012). Collaborative writing among second language learners in academic web-based projects. *Language Learning & Technology*, 16(1), 91-109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://llt.msu.edu/issues/february2012/kesslerbikowskiboggs.pdf>.
22. Li, Z., Dursun, A., Hegelheimer, V. (2017). Technology and L2 Writing. *The Handbook of Technology and Second Language Teaching and Learning*, 77–92.
23. Lowry P. B., Curtis A., Lowry M. R. (2004). Building a taxonomy and Nomenclature of Collaborative Writing to Improve Interdisciplinary research and Practice. *Journal of Business Communication*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://job.sagepub.com/content/41/1/66>

Т. В. Зубенко,

ЧНУ ім. Петра Могили, г. Николаєв, Україна

ОБУЧЕНИЕ ЛЕКСИКИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье рассматриваются и анализируются информационные технологии, созданные учеными для совершенствования путей и методов обучения английскому языку как иностранному с целью улучшения изучения английского языка, предоставления доступа к различным аутентичным материалам, отвечающим самым важным проблемам развития методики обучения иностранному языку в международной образовании и потребностям человечества. Автор статьи предоставляет описание существующих Интернет-инструментов, ресурсов и программного обеспечения в преподавании языков, характеризует целесообразность их использования для решения дидактических задач урока в обучении лексике английского языка как иностранного.

Ключевые слова: информационные технологии; обучение английского как иностранного; Интернет-инструменты; ресурсы; программное обеспечение.

T. V. Zubenko,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

LEARNING ENGLISH LANGUAGE VOCABULARY BY MEANS OF INFORMATION TECHNOLOGIES

In the article the author examines and analyzes the information technologies created by scholars to improve the ways and means of teaching English as a foreign language with the aim of improving English language acquisition, providing access to a variety of authentic materials that are relevant to the most important issues of the development of the foreign language teaching methodology in international education and the needs of mankind.

Vocabulary is the most important aspect of the language that students need to master, because it really plays a crucial role in conveying the content of thoughts and statements. At the same time, the process of learning vocabulary has traditionally been one of the less-studied areas of language training for students in higher education. Technologies and language vocabulary have many important connections today. First, technologies provide students with access to various ways to learn the English vocabulary. Second, teachers can also find many resources on the Internet to help their students to learn the English vocabulary. However, notwithstanding the proven benefits of using information technology in teaching foreign languages, not all teachers use them in their practice in a sufficient amount.

Today, teachers have a need for technologies that provide updated materials related to modern life, for students with different levels of knowledge, of different types of speech activities, methodological developments proposed by academics and practitioners, technology, which are able to replace fast-paced textbooks, enhance motivation and interest of students in learning. In order to borrow world experience and introduce modern achievements in teaching English to the system of education of Ukraine, the author of the article gives a description of existing Internet tools, resources and software in language teaching, describes the feasibility of their use for solving the didactic tasks of the lesson in teaching vocabulary of English as a foreign language.

Key words: information technology; teaching of English as a foreign language; Internet tools; resources; software.

Рецензенти: *Мещанинов О. П.*, д-р пед. наук професор;
Гришкова Р. О., д-р пед. наук, професор.